

Однією з найважливіших проблем селекції є розробка і впровадження у виробництво ефективних методів виведення високопродуктивної молочної худоби для механізованих ферм і комплексів на основі міжпородного схрещування. Міжпородне схрещування, як метод покращання існуючих і створення нових порід худоби, займає серед загальноприйнятих зоотехнічних прийомів одне з головних місць.

Ознаки молочної худоби, які потребують покращення, контролюються не тільки багатьма генами, але й умовами середовища. Ті категорії господарств, де можлива висока інтенсивність відбору, вносять найбільший вклад у генетичний прогрес. З цього приводу проведено аналіз молочної продуктивності корів різних породних поєднань у провідних племінних заводах із розведення червоної худоби: "Зоря" та "Лідія" Херсонської; "Малинівка" Донецької областей.

У процесі племінної роботи з удосконалення червоної степової породи методом схрещування одержано багаточисельне потомство тварин різних генотипів. З метою вивчення ступеня проявлення продуктивності в різних умовах середовища виявлена пластичність кожного генотипу і дана кількісна оцінка еколого-генетичним параметрам.

Дисперсійний аналіз показників продуктивності корів червоних порід

Ознаки	Частки впливу факторів			
	господарства	генотипу	генотип x середовище	організованих
Продуктивність за I лактацію	2,4	6,7*	18,1***	27,3***
Жирномолочність	9,3**	13,0***	14,9***	37,3***
Молочний жир	2,0	9,4***	11,8***	23,2***
Продуктивність за найвищу лактацію	1,4	3,1	6,5	11,2
Жирномолочність	2,7*	25,8***	13,5***	41,1***
Молочний жир	1,4	10,3**	4,3	16,1*
Вік першого отелення	5,4**	1,7	10,6*	17,9**
Міжотельний період	6,6**	3,5	5,4	25,6***
Тривалість господарського використання	7,3***	26,5***	9,5**	43,4***
Довічна молочна продуктивність	2,3*	22,2***	8,2	32,8***

* – $P < 0.05$, ** – $P < 0.01$, *** – $P < 0.001$

Найкращі показники продуктивності за найвищу лактацію спостерігалися у корів ПОК "Зоря" (6062-4,05-244), що на 2,4-2,8% вище від середнього показника в господарствах, за репродуктивними якостями кращими виявилися тварини племзаводу "Малинівка" – вік першого отелення 830 днів, що на 36 днів (4,2%) нижче середнього показника (866 днів), міжотельний період – 365 днів проти середнього показника в 387 діб; коефіцієнт відтворної здатно-

сті склав одиницю; за довголіттям – тварини КСП “Лідія”: тривалість господарського використання – 1839 днів (6,02 лактації). Це на 14,9% вище середнього показника і на 307-406 днів (16,7-22,1%) більше порівняно з тваринами ПОК “Зоря” і “Малинівка”. Звідси вище і довічна продуктивність – 28878 кг молока, що на 2382 кг (9%) і 2971-4176 кг (10,3-14,5%) більше вищеназваних показників.

Результати дисперсійного аналізу показують, що частка впливу господарств (2,7-16,6%) була високовірогідною на тривалість господарського використання ($P < 0,001$) та жирномолочність, тоді як на рівень молочної продуктивності – лише 1,4-2,4%. Вплив генотипу був суттєвим на жирномолочність, довічну продуктивність та тривалість господарського використання (13-26,5%). Порівняно висока взаємодія “генотип x середовище” спостерігалася на продуктивність за першу лактацію (18,1%) і жирномолочність (14,9%). Паратипові фактори суттєво вплинули на показники продуктивності корів досліджуваних стад, частка впливу яких склала більше 55%. Виявлено високу взаємодію “генотип x середовище” на продуктивність за I лактацією (88,7%), на вік I-го отелення (82,0%), МОП – 74% та довічну продуктивність 67,1%. Вплив організованих чинників знаходився на рівні 23,2 – 43,4%.

Позитивні значення специфічної адаптаційної здатності за надоями за першу та найвищу лактації отримано від англєрських корів САЗ КСП “Лідія”, за жирномолочністю – від тварин англєрської породи ПОК “Зоря” та корів нового жирномолочного типу КСП “Лідія”. За тривалістю господарського використання і довічною молочною продуктивністю високий позитивний показник САЗ спостерігався у помісей (3/4 АНГ x 1/4 ЧС) ПОК “Зоря”.

Виходячи з одержаних еколого-генетичних параметрів, найбільш оптимальним породним поєднанням, яке забезпечує найвищий вихід продукції в конкретних умовах середовища (господарствах) є новий жирномолочний тип і помісі F_2 за англєрською породою (1/4ЧС x 3/4АНГ).